

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ : กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและ พัฒนาการแปรรูปกล้วยตากบระหาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร

วิมลสิริ กุ๊กขุนทด และณัฐชนน มาพิจารณ์¹
อิสสรพร กล่อมกล้า² และณัฐพล บ้านไร่³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วยตากบระหาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชรให้ประสบความสำเร็จจนเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยรวบรวม ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักรวม จำนวน 8 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการเชิงพรรณนา วิเคราะห์เนื้อหา และนำมาสรุปข้อมูล

จากการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วยตากบระหาน อำเภอ บึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร มีการดำเนินงานที่เป็นระบบมีการจัดตั้งศูนย์กลางการผลิตเพื่อควบคุม ตรวจสอบและรับประกันคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ผู้นำกลุ่มและสมาชิกมีความรับผิดชอบและมีความ เสียสละที่จะทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทนสมาชิกในกลุ่มมีทักษะและความชำนาญใน การทำงานเป็นอย่างดีอีกทั้งสมาชิกในกลุ่มมีอุดมการณ์และทัศนคติไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้ การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วยตากบระหาน เกิดความเข้มแข็งจน สามารถพึ่งตนเองได้

คำสำคัญ : การพัฒนา, วิสาหกิจชุมชน, ความสำเร็จ

หลักการเหตุผล

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในอดีตที่ผ่านมา ส่งผลให้ราคาผลผลิตสินค้าทางการเกษตรมีราคา ตกต่ำเกษตรกรหลายจังหวัดในประเทศไทยต่างต้องต่อสู้กับปัญหานี้ เช่นเดียวกับกับกลุ่มเกษตรกรใน จังหวัดกำแพงเพชร ก็เป็นอีกหนึ่งกลุ่มที่ต้องเผชิญกับปัญหาดังกล่าว แนวทางที่จะช่วยให้กลุ่มเกษตรกร หลุดพ้นจากปัญหา เกษตรกรจึงรวมตัวกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาผลผลิตทาง การเกษตรตกต่ำ

วิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นจากการนำเอาแนวทางเศรษฐกิจชุมชนหรือแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมา พัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ คำว่า “วิสาหกิจชุมชน” จัดเป็นกลุ่มกิจกรรมของชุมชนที่ชุมชนคิดได้ จากการเรียนรู้ ไม่ใช่กิจกรรมที่ทำเพื่อมุ่งสู่ตลาดใหญ่ และไม่ใช่งานที่ซับซ้อน ล้วนแล้วแต่เป็นการทำ กินทำใช้ทดแทนการซื้อจากตลาดได้ และเป็นการจัดการระบบการผลิตและบริโภคที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน

¹ นักศึกษาโปรแกรมวิชาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

³ อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เช่น การจัดการเรื่องเครื่องอุปโภคบริโภคในครัวเรือน หรืออื่น ๆ ที่ชุมชนทำได้เองโดยไม่มีขั้นตอนที่ซับซ้อน การทำกินทำใช้ทดแทนการซื้อเป็นการลดรายจ่ายและยังช่วยให้ระบบเศรษฐกิจใหญ่เข้มแข็งขึ้น (สำนักงานเกษตรอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช, ม.ป.ป.) วิสาหกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติ หรือสร้างผลิตภัณฑ์โดยครอบครัวในชุมชน โดยองค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน มีหลักคิดสำคัญคือ สร้างความหลากหลายของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัว สร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้ตนเอง และมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมกันในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดและเอาเปรียบผู้บริโภค (เสรี พงศ์พิศ และคณะ, 2544 : 20)

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วย ตำบลระหาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร เกิดจากการรวมตัวของเกษตรกรที่มีอุดมการณ์และทัศนคติเดียวกันเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ เดิมเกษตรกรที่บ้านดงเย็น ตำบลระหาน มีอาชีพปลูกกล้วยไข่ และกล้วยน้ำว้าส่งขายที่ตลาดไทและจังหวัดใกล้เคียง ต่อมาในปี 2560 เกษตรกรได้ประสบกับปัญหาราคากกล้วยตกต่ำ จึงได้มีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วย ตำบลระหาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชรขึ้น และเข้าร่วมในโครงการ 9101 ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มพระบารมี เพื่อพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้สนับสนุน จึงนำต่อยอดเป็นอาชีพสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน โดยการรับซื้อกล้วยน้ำว้าของเกษตรกรในชุมชนมาแปรรูปเป็นกล้วยฉาบรสต่าง ๆ แล้วส่งจำหน่าย ทำให้การแก้ไขปัญหากล้วยน้ำว้าล้นตลาดเป็นไปได้อย่างรวดเร็วในระยะเวลาอันสั้น และพัฒนามาจนถึงปัจจุบัน นอกจากสำนักงานเกษตรอำเภอบึงสามัคคี สำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชรแล้ว ยังมีหน่วยงานต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สำนักงานพาณิชย์จังหวัดกำแพงเพชร และอีกหลาย ๆ หน่วยงานได้เข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนโดยถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการผลิตและบรรจุภัณฑ์ ตลอดจนจนถึงการสร้าง ความหลากหลายของสินค้าให้เพิ่มมากขึ้น เช่น การแปรรูปเป็นกล้วยกวนและกล้วยตากในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วยเป็นศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเรื่องการแปรรูป ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาาราคาผลผลิตต่ำแบบมีส่วนร่วม เพิ่มมูลค่าวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นและพัฒนาต่อยอดเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้คนในชุมชนได้เป็นอย่างดี (เดลินิวส์, 2561)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ กรณีศึกษา : วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วยตำบลระหาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร โดยศึกษาสภาพการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาปัญหาอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วยตำบลระหาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร ว่าเป็นอย่างไร และแนวทางการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วยตำบลระหานอำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชรให้ประสบความสำเร็จจนเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนอย่างไร

บริบทของพื้นที่ศึกษา

เดิมตำบลระหานขึ้นอยู่กับอำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ต่อมาเมื่ออำเภอชาณุวรลักษบุรี แยกการปกครองออกมาเป็นกิ่งอำเภอบึงสามัคคี ตำบลระหานจึงเป็นตำบลหนึ่งของกิ่งอำเภอบึงสามัคคี ประกอบด้วย 5 หมู่บ้านคือ บ้านโพธิ์เอน บ้านระหาน บ้านหนองบัว บ้านคอป่อง และบ้านสามขา ราษฎรประกอบอาชีพทำนาและหาของป่า เช่น ทำน้ำมันยา ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2470 มีราษฎรจากอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ประมาณ 30 ครอบครัวได้อพยพมาอาศัยอยู่บ้านชายเคือง และปี พ.ศ. 2457 มีราษฎรจากจังหวัดนครปฐม อพยพมาอยู่ที่บ้านทุ่งสนุ่นอีกกลุ่มหนึ่ง ปี พ.ศ. 2475 ได้มีการแยกการปกครองจากอำเภอคลองขลุงยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอแสนตอ (อำเภอชาณุวรลักษบุรีในปัจจุบัน) ทำให้ตำบลระหานเปลี่ยนมาขึ้นการปกครองกับอำเภอชาณุวรลักษบุรี ประมาณปี พ.ศ.2485 มีราษฎรจากอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านโนนพลวงอีกกลุ่มหนึ่ง ราษฎรเหล่านี้ได้บุกเบิกถางพงเข้าจับจองที่ดินประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ต้องต่อสู้กับสัตว์ร้าย โรคภัยไข้เจ็บ และโจรผู้ร้าย ด้วยความทรหดอดทน แม้จะต้องประสบกับภัยอันตรายต่าง ๆ แต่ราษฎรดังกล่าวต่างก็ร่วมกันพัฒนาบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้ามาตามลำดับ ด้วยเหตุที่พื้นที่มีบริเวณกว้างขวางอาศัยการเข้าจับจองบุกร้างถางพง ทำให้ราษฎรจาก ภาคอีสาน เช่น จังหวัดร้อยเอ็ด มหาสารคาม สุรินทร์ ศรีสะเกษ นครราชสีมา ชัยภูมิ ขอนแก่น และ ภาคกลาง เช่น สุพรรณบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท นครปฐม และจังหวัดข้างเคียง เช่น พิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี เข้ามาจับจองที่ดินและจัดตั้งขึ้นเป็นหมู่บ้าน ทำให้ตำบลระหานมีหมู่บ้านถึง 21 หมู่บ้าน จึงได้แยกการปกครองออกเป็นอีกตำบลหนึ่งคือ ตำบลวังชะโอน

เมื่อ พ.ศ.2515 ต่อมาได้มีการแยกตำบลวังชะโอน ซึ่งขณะนั้นมี 19 หมู่บ้าน เป็นตำบลบึงสามัคคี เมื่อ พ.ศ.2528 ด้วยความสามัคคีของราษฎร ผสมผสาน ความสามารถและภูมิปัญญาของผู้นำและเจ้าหน้าที่บ้านเมืองจึงได้ รวมตำบลระหาน วังชะโอน และบึงสามัคคี ยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอบึงสามัคคี ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2537 โดยใช้ชื่อว่า "กิ่งอำเภอบึงสามัคคี" เพื่อความเป็นสิริมงคล โดยแยกการปกครองจากอำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร แล้วต่อมาแยกตำบลระหานออกเป็นตำบลเทพนิมิตและต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็นอำเภอบึงสามัคคี ในวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2550 โดยมีผลบังคับในวันที่ 8 กันยายน ปีเดียวกัน (กาญจนา จันทร์สิงห์, 2561)

ในเขตเทศบาลตำบลระหานมีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ส่วนใหญ่ พื้นดินเป็นดินร่วนและดินร่วนปนทรายซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำต่าง ๆ ได้แก่ คู คลอง ลำห้วย และสระน้ำ คุณภาพน้ำอยู่ในระดับที่ดีเหมาะแก่การทำการเกษตรประชากรส่วนใหญ่ของตำบลจึงประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน และทำไร่ พืชเศรษฐกิจของตำบล คือ ส้มเขียวหวาน ข้าว และอ้อยนอกจากนี้ยังมีเกษตรกรปลูกกล้วยน้ำว้าจำนวนมาก (เทศบาลตำบลระหาน, ม.ป.ป.)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วย ตำบลระหาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วย ตำบลระหาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วยตำบลระหาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชรประสบความสำเร็จเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ : กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วยตำบลระหาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเชิงคุณภาพ

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลบทความวิจัยในครั้งนี้มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 8 คน ประกอบด้วย

2.1 นายมิตรสาคร จำปาศักดิ์ ตำแหน่ง ประธานกลุ่มให้ข้อมูลด้านการก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและแนวทางในการพัฒนาของกลุ่มที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

2.2 นายปริญญา ทรัพย์เย็นตำแหน่ง ประชาสัมพันธ์กลุ่มให้ข้อมูลด้านประวัติความเป็นมาในการก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและแนวทางในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มและปัญหาและอุปสรรคในการทำงานหรือปัญหาที่เกิดขึ้นของกลุ่มและผลิตภัณฑ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

2.3 นางธัญญาพร เรพสงษ์ ตำแหน่งฝ่ายการตลาด ให้ข้อมูลด้านการส่งออกของผลิตภัณฑ์ที่มีการส่งออกไปที่ไหนบ้างและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปัญหาและอุปสรรคในการส่งสินค้า

2.4 นางสาวนราธิป เนตรถาวร ตำแหน่ง พนักงานบัญชี ให้ข้อมูลด้านด้านการส่งออกของผลิตภัณฑ์ที่มีการส่งออกไปที่ไหนบ้างและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปัญหาและอุปสรรคในการส่งสินค้า

2.5 ตำแหน่งแม่บ้าน ให้ข้อมูลด้านการผลิตสินค้าและการแปรรูปกล้วยว่ามีวิธีการทำอย่างไรและรายได้ในการทำผลิตภัณฑ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างกว้าง ๆ

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ : กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วยตำบลระหาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร ผู้ศึกษาดำเนินการวิจัยในเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

4.1 เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บจากข้อมูลจากเอกสารเป็นหลักซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการกลุ่ม รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องพื้นที่ศึกษา ซึ่งเป็นเอกสารภาษาไทย เช่น รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ วารสาร สารานุกรม เป็นต้น จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์

4.2 เมื่อได้ข้อมูลจนครบถ้วนครอบคลุมแล้วผู้วิจัยก็จะเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Fieldwork) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสำรวจพื้นที่ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง

4.3 นำหัวข้อคำถามที่กำหนดไปสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยจะใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบที่ไม่เป็นทางการ รวมทั้งผู้วิจัยจะใช้วิธีเก็บข้อมูลในลักษณะการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

4.4 นำข้อมูลที่เสร็จสิ้นกระบวนการตรวจสอบตามวิธีการนำข้อมูลทั้งหมดมาเรียบเรียงและเขียนเป็นรายงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการกลุ่ม

1.1 โครงสร้างองค์กรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วย ตำบลระหาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย ประธานกลุ่มวิสาหกิจ มีหน้าที่จัดการดูแลเรื่องภายในกลุ่มรองประธานกลุ่มวิสาหกิจ มีหน้าที่จัดการดูแลเรื่องภายในกลุ่มปรึกษามีหน้าที่จัดการดูแลเรื่องภายในกลุ่มและฝ่ายประชาสัมพันธ์กลุ่ม เป็นผู้ดูแล และบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในกลุ่ม

1.2 บทบาทหน้าที่ภายในกลุ่ม

คณะกรรมการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการทำงานเป็นผู้บริหารงานเองหรือมีการแบ่งหน้าที่กันทำ เพราะคนในชุมชนส่วนใหญ่ก็มีความรู้ทั่วไปและสามารถช่วยกันบริหารจัดการได้อย่างดี

(1) นายมิตรสาคร จำปาศักดิ์ เป็นประธานกลุ่มวิสาหกิจ มีหน้าที่จัดการดูแลเรื่องภายในกลุ่ม

(2) นายทรงกลด บันเทิง เป็นรองประธานกลุ่มวิสาหกิจ มีหน้าที่จัดการดูแลเรื่องภายในกลุ่ม

(3) นายสถาพร วายุภาพ เป็นที่ปรึกษามีหน้าที่จัดการดูแลเรื่องภายในกลุ่ม

(4) นายเสรี เกษหอม เป็นที่ปรึกษามีหน้าที่จัดการดูแลเรื่องภายในกลุ่ม

(5) นายปริญญา ทรัพย์เย็น มีหน้าที่เป็นฝ่ายประชาสัมพันธ์กลุ่มเป็นผู้ดูแลและบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในกลุ่ม

(6) นายนิยม มูลสัน มีหน้าที่เหรัญญิก ดูแลเรื่องการเงิน

(7) นางธัญญาพร เรพสงฆ์ มีหน้าที่ดูแลด้านการตลาด และตรวจสอบสินค้าก่อนบรรจุลงบรรจุภัณฑ์

(8) นายสมชาย ธรรมรัตน์ มีหน้าที่เป็นผู้วางแผนและวิเคราะห์ในการพัฒนากลุ่ม

(9) นางสาวนราธิป เนตรถาวร มีหน้าที่ดูแลเรื่องบัญชี คอยจัดการเรื่องเงินภายในกลุ่ม และยังเป็นผู้ช่วยบรรจุสินค้าลงบรรจุภัณฑ์

1.3 ด้านวัตถุดิบ ผู้ที่เป็นประธานกลุ่มจะรับซื้อกล้วยน้ำว้าจากชาวบ้านในตำบลระหานเพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ปลูกกล้วยน้ำว้าให้สามารถมีเงินใช้จ่ายในครอบครัวได้

1.4 ด้านการผลิต คณะกรรมการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการทำงานเป็นผู้บริหารงานเองมีการแบ่งหน้าที่กันทำชัดเจน เพราะสมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่มีความรู้ จึงสามารถช่วยกันบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี

1.5 ด้านการขนส่ง ทางกลุ่มมีการจัดส่งสินค้าให้กับทางร้านค้าด้วยตนเองรู้จัก ปัจจุบันก็มีการส่งออกให้กับลูกหลานอยู่เป็นประจำ ในช่วยเทศกาลวันหยุดยาวลูกหลานคนในชุมชนจะกลับมารับผลิตภัณฑ์ไปจำหน่าย

1.6 ด้านการตลาดได้มีการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยมีอาจารย์เป็นผู้ช่วยประสานงานในการส่งออกผลิตภัณฑ์ให้สามารถขายได้ตามจุดปั้มน้ำมันที่มีคนเข้าใช้บริการเป็นจำนวนมากมีการขายทั้งปลีกและส่ง มีการออกบูธในที่ต่าง ๆ คนในชุมชนได้มีการช่วยเหลือกลุ่มผู้ผลิตและแปรรูปกล้วย อำเภอรหาน ได้มีการให้ลูกหรือหลานของตนเองที่ทำงานอยู่ในสถานที่ราชการหรือพนักงานโรงงาน ได้นำเอาผลิตภัณฑ์ไปจัดจำหน่ายในสถานที่ทำงานของตนเองและได้มีการโฆษณาให้กับกลุ่มการพัฒนาและแปรรูปกล้วย อำเภอรหาน ให้ได้เป็นที่ นอกจากนี้ยังมีอีกหนึ่งช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ก็คือการโฆษณาทางเพจ Facebook

1.7 ด้านการบริการ มีการประสานงานกับหน่วยงานต่างเพื่อเป็นการทำการตลาดอีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักผ่านสื่อต่าง ๆ ถือเป็นการโฆษณาให้คนทั่วไปได้รู้จักผลิตภัณฑ์

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนากลุ่ม

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและพัฒนาการแปรรูปกล้วย ตำบลระหาน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร ให้ประสบความสำเร็จมี 2 ปัจจัยได้แก่ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

2.1 ปัจจัยภายใน

(1) การบริหารจัดการกลุ่ม ประธาน คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญ มีประสบการณ์ในการทำงานและการแบ่งหน้าที่กันทำชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อประสานงาน ติดต่อการตลาด สมาชิกในกลุ่มเป็นผู้ที่มีความสามารถมีทักษะและมีความชำนาญ จึงทำให้สามารถช่วยกันบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี เป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง หากเกิดปัญหาขึ้นกลุ่มคณะกรรมการจะร่วมกันแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ ให้ลุล่วงไปพร้อมกัน

(2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก มารเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มทุกกระบวนการ มีการร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติงานตามที่กลุ่มกำหนด มีการร่วมกันแก้ไขปัญหาและอุปสรรค สมาชิกทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอต่างเพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่ม

(3) การส่งเสริมการเรียนรู้ มีการพัฒนากระบวนการผลิตอย่างสม่ำเสมอโดยการฝึกทักษะจากการฝึกอบรมและศึกษาดูงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้น

(4) ด้านผลิตภัณฑ์ กลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ เมื่อนำกล้วยมาแปรรูปแล้วรสชาติจะโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนที่อื่น ๆ

2.2 ปัจจัยภายนอก

(1) การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ได้รับการสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สำนักงานพาณิชย์จังหวัด

(2) เงินทุน ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐแบบทุนให้เปล่า มีการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

(3) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเข้ามาร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น อีกทั้งยังมอบโรงเรือนแบบมีมาตรฐานให้กับทางกลุ่มได้นำมาใช้ตากกล้วย นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ เข้าเข้ามามอบเครื่องแปรรูปกล้วย และช่วยทำการวิจัยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

3. ปัญหาในการพัฒนา

3.1 อุปสรรคในการผลิตยังไม่เพียงพอและยังไม่ค่อยทันสมัย ทำให้ไม่สามารถผลิตได้เพียงพอต่อความต้องการเมื่อลูกค้าต้องการผลิตภัณฑ์จำนวนมาก

3.2 รูปแบบการทำงานของรัฐบาล ที่มีการให้การสนับสนุนที่ความล่าช้า หรือบางครั้งให้การช่วยเหลือแต่ก็ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

3.3 ด้านงบประมาณที่หน่วยงานภาครัฐจัดสรรให้ไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้เพราะงบประมาณส่วนใหญ่จะลงในพื้นที่เขตเมือง ยังไม่ค่อยกระจายมาถึงเขตชุมชนนอกเมือง

3.4 การใช้งานเรื่องเทคโนโลยียังไม่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพพอแต่คณะกรรมการก็พร้อมที่จะบริหาร

5. แนวทางในการพัฒนา

5.1 ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เริ่มมีการเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์มากขึ้น เช่น มีการเพิ่มรสชาติโดยการเคลือบช็อกโกแลตและเพิ่มขนาดของผลิตภัณฑ์มากขึ้นในอนาคตอาจจะพัฒนาแปงกล้วยให้มีความหลากหลายมากขึ้นและสามารถพัฒนาในรูปแบบอื่น ๆ ได้อีกมากมาย เช่น แปงกล้วยรสมอลต์ แปงกล้วยรสช็อกโกแลต แปรรูปให้เป็นครีมเทียม เพื่อใช้ชงกาแฟหรือเป็นยาแก้ปวดท้อง เป็นต้น

5.2 ด้านสถานที่ในอนาคตอาจจะมีการขยายพื้นที่ของสถานที่ตั้งในการผลิต เพื่อให้สามารถรองรับพนักงานได้หลายอัตรา สามารถผลิตสินค้าได้เป็นจำนวนมากขึ้นและยกระดับสถานที่ให้มีประสิทธิภาพและปรับให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา จันทร์สิงห์. (2561). *ประวัติอำเภอบึงสามัคคี*. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2562 จาก https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=12&code_db=610001&code_type=10.
- เดลินิวส์. (2561). *แปรรูปกล้วย รายได้กว่าสองแสนบาทต่อเดือน*. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2562, จาก https://www.dailynews.co.th/agriculture/637119?fbclid=IwAR0ykx_bW91Ccmv8Cc dg8g06LxWc3zYUQovC_pxB66DeuXQpB4YhGdnjy3U.
- เทศบาลตำบลระหาน. (ม.ป.ป.). *ประวัติเทศบาลระหาน*. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2562, จาก http://www.raham.go.th/about_detail.php?content_id=1.
- เสรี พงศ์พิศ และคณะ. (2544). *วิสาหกิจชุมชน แผนแม่บท แนวคิด แนวทาง ตัวอย่าง ร่างพระราชบัญญัติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภูมิปัญญาไท.
- สำนักงานเกษตรอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. (ม.ป.ป.). *วิสาหกิจชุมชน*. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2562, จาก <http://lansaka.nakhonsri.doae.go.th/index.php/2017-11-08-03-53-46/10-2017-11-08-07-27-26/14-2017-11-08-07-49-07>.